ԲՈՍՆԵՐՈՒԴ—ՏԱՐԻ—ԺԷ—1125 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ—12—ՕԳՈՍՏՈՍ 1871

ԳԱՅՄԱՆԴ

Տարեկան գին Ն. Պոլսոյ համար 180 գր.
» Գաւառաց » 40ՊՂԼ
Վեցամսեայ Ն. Պոլսոյ » 90 գր.
» Գաւառաց » 50ՊՂԼ
Խրատքանչիւր թերթի դին 30 փր.
Յանուցման ասոյր մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար դատ սակարկութիւն կայ։

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳՕՒՅՑԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻ 12 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հռաբիոյ եւ Գերմանիոյ կոչեր բոլոր տեսակցութիւնն եւ իրենց առաջին դաշնակցութիւնները՝ այլ եւ այլ կարծեաց խորհրդածութիւնս եւ մեկնութիւնս առաջարկեր բոլոր ազգերու։

Ինչ ծանրակշիռ խորհուրդ զեպք կամ նախապատրաստ՝ զրաւուած ազգեն՝ ոչ միայն հոգեր Ֆրանսայ, այլ եւ Ռուսիոյ մեծագոյն մասն։ — այս կը հարցնեն չորս բոլոր իրենք։

Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ երկու առաջնակարգ եւ հարազատ կայսրերու այս տեսակցութեան եւ եղած բանակցութեանց շարժառիթները մեկ կողմէն Գերմանիա եւ մեւս կողմէն Ռուսիա են։

Աւստրիոյ կասկածը Ռուսիոյն եւ Բրուսիոյն է։ Բրուսիոյ կասկածը Գերմանիոյն եւ Ռուսիոյն է։ քիչ շատ մեծաւոր ապագայի մը մէջ։ Աւստրիա Ռուսաց Ալէքսանդր կայսրը բարեկամ է հին։ Բրուսիոյ։ Բայց Ռուսաց ազգը։ բայց կարծր դահճաձաղը բարեկամ չեն, ուստի այս կողմէն ալ ապագան կասկածելի է Բրուսիոյ համար։

Աւստրիա պարզապէս կասկածի մէջ է Ռուսիոյ կողմէն, եւ գիտէ որ Բրուսիոյ եւ Ռուսիոյ կատարեալ միութեանց ներքոյ մասերնին եթէ չարաւնակէ, կրնայ վտանգաւոր լինիլ իրեն։ Արդէն Անդրիոյ լրագրիրք յայտնապէս կրսեն թէ Ռուսիոյ զինուորական ահեղ պատրաստութեանց նպատակն Աւստրիա է։ Ռուսիա Լեհաստանի նբաւանումն՝ ի ոգեւ ապահովելու եւ Լեհերը ուսուցանելու մեծ ապրելը կը տեսնէ կալիցիան, եւ կուզէ, կրսեն, զայն իր ձեռքն անցնել։ Բրուսիա ալ Աւստրիոյ Գերմանական դատառները ձեռք անցունելու կը փափաքի անշուշտ։ որպէս զի Գերմանական միութիւնն ամբողջացնէ, եւ դուրը Գերմանացի չմնայ։

Դասեմէ՛ի տեսակցութիւնն այս փոփոխակ խնդրոց վրայ խօսելու։ իրաւունք միայն հասկնալու։ եւ իրարու կասկած փարատելու հասնելու է։ կրսեն, եւ. ո՞վ գիտէ։ եթէ իրարու հետ տեսութիւն մը յաջողին կարելի թերեւս այնպիսի խորհրդներ՝ ոչ նիւթեն, որոց ազդեցութեան տարածայն միայն կարող լինի յայտնելը

Զինուորական գրիչ մը՝ Գ. Ժիւլիս Վիքէա Գերմանացին, որ վերջին Իրաւունք—Գաղղիական պատերազմին ժամանակ Գերմանական բանակներուն հետ պատրաստած է։ ամեն հանրաստանցուցիչ Ներուն Ներկայ դասեւորած է։ Զինուորական նոմոկոնի անունով քանի մը նոր շանեւոր յօդուածներ ու գրած է Գերմանի կազմի բարդութեան, եւ Գաղղիոյ ուազմական ուազմական տիալները կը ցուցնէ ճարտար գինուորական մեկնութիւն։

Ամենէն յօդուածին մէջ Գ. Վիքէա կը ջանայ հաստատել թէ Նարուլէոնի առաջին սիրոյն՝ այս եղաւ որ պատերազմը հրատարակելէ եռեւ անմիջապէս յարձակողական չձեւնարկեց։ Գերմանիոյ զինուորական գրիչ մը կոչեմ միտքն ունի Գ. Վիքէա կը հաշուէ թէ Նարուլէոնի վրաւորոյ գիրքերն եր այն ժամանակ քանի մը կողմէ միանգամայն մեռնել Բրուսիոյ Լենիական գաւառները, Գաղիերայի Բաւարիոնան։ Հեռեի դրքաւորեան երկիրը։ Գասի մեծ դրքաւորեան երկիրը։ եւ մինչեւ Վիրմենգելի։

Այս ընդհանրապէս դրդիւնքը կը լինէր նախ Գերմանական զօրաց դասաւորումն ապրելու։ բազմաց ուազմամիջոցը ցնցել։ եւ մանաւանդ կամուրջներն ու անցքերը վայրենալ։ երկաթուղիները խանգարել։ որպէս զի պատերազմին առաջին մասին մէջ մեծ դրդեւեան։

Եթէ այս ընդհանուր յարձակումն ելլար, Գերմանական բանակին Գաղղիոյ քաղաքներու ուազմագրական յատակագիծը՝ զոր Մոլթքէ զօրագլուխ կանխաւ դրած էր, անհնարութիւն մը կը լինէր, եւ պատերազմին սկիզբէն ուրիշ ընթացք կառնար։

Երկրորդ յօդուածի մը մէջ Գ. Վիքէա Գաղղիոյ մարաքնախանները կը կշռատրէ, ինչպես թեւոնց սկիզբէն մինչեւ։ Կիսանի պարտութիւնն անհաւատալի սխալներ գործեցան հանար, եւ իր դատապարտիւնը՝ Մաք Մահոն մարաքնախին գործադրութիւններէն սկսեալ կը հաստատէ։

« Մաք—Մահոն, կրսէ Գ. Վիքէա, առաջին ծանր սխալ մը գործեց Ցուէ զօրագլուխն գործարդ լաւմնը փառագաստ տեղ մը գնելով Վիսեմպուրգի մէջ մինակ թողլով եւ անոց առաջ ընդհարմի պէտք էր տակոյն գիտնալ թէ Բրուսիոյ արքայորդին այն ժամանակ իրեն գէմ կը քալէր։ եւ առ նելուն չորս զօրաբանակով կը յառաջանար Բաւարիոնացին, եւ նոր 180000 զօրաց ճանարան վրայ 12000 զրաց բաժին մը կը դնէր։ Մարաքնախին լրատու չէր պակներ Գերմանացոց նախ Բաւարիոնացի մէջ եւ. եւ ոչ ալ Գաղղիոյ հողին մէջ ունեցած զօրաց դիրքն ու զօրութիւնը իմանալու։ եթէ՝ իր զրաստանակալները չդիտցան տեղեկութիւններ հայթայթելու կամ եթէ անեղեկութիւն ունենալով չդիտցան օգուտ քաղել։ մեծ պակասութիւն դործեցին։

. . . . . .

« Ցուէի զօրագլուխը՝ որ Վիսեմպուրգի մարդիկը Բրուսիոյ արքայորդուն բոլոր զօրութեան դէմ պաշտպանելու այս խառնեցաւ, անմխիթարելի է որ մեծ քանի մեռանիլ եւ նոյնչափ ալ ճարտարութիւնք կատարեալ։ եւ յաղթութիւնք գ մեռարացոյց իր հակառակորդաց։ Ինչպէս գլխաւորել այս վիճաբանիւնը թէ Գաղղիոյ գլխաւոր հին հետեւակաղօրը մինչեւ։ Ցնոան՝ խիստ քաջարար կռուեցաւ, ուստիսան քաջակիրթի փարթութիւնն փոքրիկ առաւ։ եւ 1866ի Աւստրիական հետեւակաղօրէն շատ աւելի վատնգաւոր թշնամի մը եղաւ Գերմանական բանակին համար։ Մասնաւորապէս տեղական կռիւներու մէջ։ Գաղղիացոյ յաջողակ թիւնը, զիրենք ծանր կիրս։ եւ յանդարտակ պարտութեանց միջոցներ պատճառեցաւ։ Գերմանացոց հոմերմատարար կարուած ազգեցիս առաւելութիւնը։ Այսպէս փոխարէն Գաղղիական թիւրաւորն իր հին համբաւը չունենալ այս անգամ։ եւ. ոչնչաց է խուսափանիք որ մեր ալ յարաղանց մեծցուցած էիր անոր համար։

« Գաղղիացոյ թնդանօթները ոչ թէ քանի թեան կողմանէ մեզանից, այլ իրենց նիւթերը պակասաւոր էին, եւ. Զրբմի պատերազմէն՝ ի վեր պաշտպանակարգոյ չատին հմտութեան տարեցանն ելած էր, քան թէ բարձրացած։ մինչեւ Բրուսիական թնդանօթները 1863 ն՝ ի վեր մեծ յառաջդիմութիւն ըրած էին։

Գ. Վիքէա գառնալով Մաք—Մահոն մարաքնախին, Վիսեմպուրգի ճակատամարտն յանձն առնելն ոչ ծանր որոշում մը կը համարի։ որ Վիսեմպուրգի մէջ իր զօրաբանակներէն մէկը չորս հինգ պատիկ առաւել զօրութեան առջեւ։ թնդալով ջանքանքել տալու։ գտանէ՝ վարը չմնար։

« Պէտք էր։ կրսէ։ Վիսեմպուրգի կռուին արդիւնքէն խակ գիտնալ։ թէ Բրուսիոյ արքայորդին իր հրամանին ներքեւ երկու Բրուսիական զօրաբանակ։ երկու Գաղիերայի զօրաբանակ։ եւ Վիրմեմպերգի ու Գասէնի զօրաբաժիններն ունէր։ եւ այն ալ այնպիսի հմտութեամբ գրից մէջ։ որ այս զորաբանակներուն ամենն ալ կրնար ճակատամարտի հանել։

« Ամսան Գաղղիացիք իրենց գէմ առնուազն 150000 զօրք ունէին։ որոց գէմ Մաք—Մահոն՝ Տիւ քրոթ Ռուսլի եւ Լարթիեի երեք զորաբաժիններէն։ երեք փաշա զրաստ։ բաժին մը հեծելազօր 28 վաշտով։ եւ 90 թնդանօթի ունէր։

« Ցուէի զորաբաժինը չէր կրնար հաշիւի մտնել՝ Վիսեմպուրգի մէջ զբաղեցնել ընդարձակ լինելուն պատճառաւ։ Օդասա 5 ին 8 ին դիշերը եսթենբրգ զորաբանակէն Տիւ մենիի զորաբաժինն եկաւ միացաւ Մաք—Մահոնի բանակին հետ։ որով Գաղղիական զօրաց թիւը 65 կամ առ չատն 70000 մարդու հասաւ։ Անգամ չատ խիստ բան էր։ ասաւ։ Այն ժամանակին՝ որ Գաղղիացիք միաբաներ էին Գերմանացոյ կռուելու իրենց հողին մէջ։ նախապատրաստեալ իրենց վրայ։ Մարաքնախին առաջարկեալ բան չէր։ Ինչպէս ընդունիք։ բայց եթէ զօրքի անցքերը քաշել եւ զանոնք պաշտպանել։

« Այնու բանէ առաջ սիրաք էր իր զօրաբանակին հետ միանալ եւ թիւնոր զօրաբանակը։ բայց կիսեալ թէ Գաղղիացի մարաքնախը չուզեց Այդպէս կամ անոր մէկ մասն առանց կռուելի թշնամուն ձեռքը թողուր։

« Եթէ։ ընդհանրապէս։ Մաք—Մահոն Այզաքի երկաթուղիներն աւերեր։ եւ թերը վրայ անցքերը միայն պաշտպանել բաւական համարեր։ Գերմանական զօրաց ընդարձակն առնելու խիստ մեծ ազդեցքներ կրնար պատճառել։ Բայց ընդունելով որ Մաքսահոն ուզած կամ պարտաւորուած լինէր իր 65—70000 մարդամ կրնապատեալ զօրութեան դէմ մարտնիլ։ անժխտելի է որ Վէօրթի երկիրը շատ բան բնաթած էր Գաղղիացոյ զորագունդերը դերապանց դիրքի բռնած էին։ եւ Յօլր դեան եւ անոր նուրը դանուած սերպանիալ բարձունքը բաւական հզոր սրդեցքներ կը դիմադրէին Գերմանական զորաց յարձակումներուն։

« Գաղղիական հետեւակազօրն այն օրը մեծ քաջութիւնամբ եւ հանճարով կռուեցաւ։ մասնաւորապէս էլզասցոյն եւ. եւ Ֆրէյրիներ գունդերը։ որոց դրաստանէն կախեալ էր պատերազմին բաղդը։ այնպիսի յամառութիւնամբ պաշտպանեց։ որ երկար ժամանակ անհնար եղաւ։ Գերմանական հետեւակազօրին յառաջանալ։ մինչեւ։ որ իրենց թնդանօթները ջոջոջախիչ կրակով մը վերջապէս պատերազմին այս գլխաւոր մասը որոշեցին եւ. Գաղղիացիներն՝ ի նահանջ սարսեցին։

« Կա ակամաւոր վիրաց եղար կրսէ Գ. Վիքէա։ այս ճակատամարտին։ սիրելի մինչեւ վերջը։ արժանաւոր խիստ յարմար գիտակութիւնը մը բռնած էին։ Գլխաւոր թիւնը՝ ուրիշ վիճաբանեցաւ։ Ժամերով մասնաւորապէս ունանկ ապահ մ՝ եղաւ։ որ մաղ մեաց յաղթութիւնը պիտի կրանցնէինք։

« Եթէ Մաք—Մահոն լուր տուած չը լիներ թէ արքայորդի իշխանն իր զօրութեան չատութիւնը բարեաց զրաստ։ Վիրմեմպերգի զօրաբաժինը՝ որ դեռ պատերազմի մուտ չէր։ Օդերենից զօրաբաժին հրամանատարութեամբ իր ձախ թեւը պատերլու գրկած էր։ շատ հաւանական է որ իր ոգի թեւն ընկերիչ եռեւ։ իր կեդրոնին ու ձախ թեւերը՝ որ ատրուած չէին։ նոյն իրիկունը ետ չէր քաշուեր։ եւ հետեւեալ օրը կռիւ նորէն կրկնէր։ ոչ սա Գաղղիացիք կատարելապէս կարող էին ընել։ . . . .

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 21 օգոստ.

Գերմանական զօրաց Դաղղիայէն քաշուելուն համար եղած բանակցութեանց մէջ հաշտասէր հոգի կը տիրէ։

Գ. Դոլոր Հռոմի Դաղղիական դեսպան անուանեցաւ Գ. Շոազէլի տեղ։

Շատ ուսի դուրս եկեալն պատճառաւ ոսկիին գլուխը բարձրացաւ։

Քաղաքին մէջ ֆօլէոսի ուսումին դէպք մը կը ծանուցուի։

Այժ երկի մէջ բարեկարգութիւնը դրեթէ կատարելապէս վերահաստատուած է։

Փարիզ 21 օգոստ.

Գ. Թիէրի իշխանութիւնն երիտասարդաց համար յանձնաժողովին վիճաբանութիւններն հաշտասէր դարձուած մը կառնուն։ Հասարակապետին վիճաբանութիւնն բոլորովին չարամիտ կամ երկուչարտի պիտի լինի։

Բրոգլի՝ Սէրէրէ մեկեգրով հրատարակուած տեղեկագիր մը կըսէ թէ Գ. Պիսմարքի յատակագիծն է՝ Բուրիոյ հետ դաշնակցութիւնով Եղիպտոսը, Թրիէսան ու Անվերը դրաւելի։ Մինչդեռ Ռուսիա ալ Հնդկաստանը գրաւէ։

Եսթիզ 21 օգոստ.

Գաղտրիս մեռ երկու չոդ եշարժ կառոյցներ մը իրարու զարնուելեն։ Այս արկածին դէմ զգուշութիւն մէջ է։ Նաեւ Էտարի կամուրջ։

Պերլին 21 օգոստ.

Ցանաստանի թագաւորը Բեդրբուրգէն հոս հասաւ եւ անմիջապէս Ֆրանքֆորտի գնաց։

Հռոմ 21 օգոստ.

Նարօլի մէջ Էնիմէրնատիանալ ընկերութեան մասնաճիւղին լուծուելու։

Մադրիտ 21 օգոստ.

Գ. Ալոդակա Փարիզի դեսպան անուանեցաւ։

Պէլկրատ 21 օգոստ.

Պարան Հիրշի մէկ դրամակալը մեր քաղաքն եկած է Սերբիոյ երկաթուղեաց շինութիւնն իր վրայ առնելու համար բանակցելու։

Լոնտրա 21 օգոստ.

Խաղարանը գոյութեան։ Թագուհին պատգամագիրը կը հաստատէ ասար աէրութեանց հետ Անգլիա բարեկամական յարաբերութեան մէջ է, եւ կըսէ թէ Լոնտրայի դեսպանաժողովը գաշնագրութիւն մը կնքիցէ որ Սբեւելից տարածութիւնն ու բարգութիւնն ուելի պիտի երաշխաւորէ։

Վիէննա 21 օգոստ.

Աւստրիոյ կայսրը վաղ առաւաւ հոս պիտի հասնի իշլէն Պոյթի կամնոյաոր իշլ կը կենայ, եւ վաղ իրիկուն Վիէննա պիտի դայ։

Փարիզ 22 օգոստ.

Կը հաստատեն թէ հաւանական կարգադրութիւն մը պիտի լինի հեռաւորեալ հիմանց վրայ։ Գ. Թիէրի իշխանութիւնը Հանրապետութեան նախագահ տիտղոսով ապրելոյ ժողովոյ սեւոդութեան չափ պիտի երկարի։ Ժողովն ալ յատաջիկայ ուրբաթակերդին եռեւ Սահմանադրութեան վրայ պիտի վիճաբանէ ու քուէ տայ։

Ժողովին մէկ տեղեկագիրը՝ հեռագրական նամակաց տակագինն աւելցնելու առաջարկութիւնը նկատուելութեան առնելու եղծակցութիւն կուտայ։

Պերլին 22 օգոստ.

Պերլինէն Փրոյսի կաղէթին կը գրեն թէ Բաւմանիոյ երկաթուղեայն բաժնատէրանց գործը բարեկամորոր կարգադրուելու ճանրու մէջ է։ Հաստատելի առնուած լուրեր՝ Գերմանական կայսրութեան եւ Բաւմանիոյ կառավարութեան մէջ քիչ օրէն ազգային համաձայնութիւն հաստատուելու յոյս կա։

Ցիւրէնցա 22 օգոստ.

Հրամանագիր մը՝ Աղգային ծովին եկած նաւերուն համար քառանիթիւնայի գրաւելութիւններ կը հրամայէ։

Նաժիտնէ լրագրերը կը ծանուցանէ թէ Թուրքիա՝ Թունուզի վիճակին մէջ հինգերորդ իրաւորոր անուանեց ծերակալաց անդամ Գ. Վիլիանի։

Լոնտրա 22 օգոստ.

Գամ. Քանս.	46 ի
» փոխ 1865	63
» 1869	57½
Անգլ. Փօնս.	93½
Եատի Գաղղ.	55

Վիէննա 22 օգոստ.

Բաւմիի ազատակ բաժինք	70,90
Ագիո	12,40

Լիվերպուլ 21 օգոստ.

Բամբակ Մ. Նիւ Օրլ.	
Ծախուած	10000 հակ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լէվանիի Հէրալտ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Բարքր. Ալի փաշան անցեալ շաբաթ Վիէն Սուլթանին ներկայացած միջոցին, Անատոլուի մէջ երկաթուղեաց կարգադրութեան վրայ խօսք բացուելով, Վիէն Սուլթանն ասնոց չինութիւնն անդրադարձ յանուանելու վարձք յայտնելէ հետեւ՝ խնդրեցուցել է թէ պարտաներու չինութեան յատկացած գումարներն այսու հետեւ անոնց պիտի յատկացնէ։ Մինչդ ամսոյն հրամանն ըրել է կայսերական գանձարանէ որ 100000 քսակի գումար մը պատրաստակ յանուն Վիէնտաւ Թէքիակոլին Անատոլուի մէջ շինուելիք երկաթուղւոյն համար կարգուելիք ընկերութեան մը դրամագլխին հարիւրին 7 չափ երաշխաւորելու նպատակաւ։ Յիշեալ դրամագլուխն այսպէս երաշխաւորուելէ հետեւ՝ 1.428 560 բամբի պիտի բաժնուի խրատանչիւրն հինգ Օսմանեան լիրայի։

Այս բաժինները հանելու եւ տեղաւորելու համար Վիէն Սուլթանին առաջին անենկոպիտ նէվիէս փաշային եւ առաջին քարտուղար Լէմին պէյին հրամայեցաւ որ Մեծ Եպարքոսին հետ խորհրդակցելով պէտք եղածն ի գործ դնեն։

Կը կարծուի որ տարագրուելիք դրամագլուխն՝ Խսկիտարէն մինչեւ Լենկիբի եւ թերեւս մինչեւ Եօզգատ երկաթուղի մը շինելու կը բաւէ, եթէ պարտքերուն կատարուելու։

Ներքնագրքի տրը Օրմանի փաշան տունը ձերնայարկէն բռնկելով հրոյ ճարակ եղաւ։

Այս ցաւալի դէպքին պատճառն հեւեւեալ կերպով կը պատմեն։

Տանը ծանր քնոյի թանագեայ խոզանակները հինցած լինելով թանագ ազարձ հրեայ մը կը կանչուի նորոգելու։ Հրեայն թանագները փակցնելու համար անմեղով կրակ կը հանէ յարկին վրայ եւ հան իր գործը կատարելէ հետեւ կը մեկնի կերթայ։ Քիչ մը ժամանակ հետոյ ձեղնայարկը կը բռնկի։

Տարակոյս չկայ թէ կրակէն կայծ մնացած է ծածքին տախտակներուն մէջ եւ ընշմարաբերով հոմէն տրծարծած եւ այս փարձութիւնը բերած է տանը դլխուն։

Արտաքսուած լրագիրը՝ որ անցեալ տարիներուն մէջ երկու անգամ հրատարակուիլ սկսած ու դադրած էր, այս շաբաթ նորէն հրատարակուիլ սկսաւ քանի մ՝ տողամասերէ անձանց ընկերութեան ձեռօք եւ Բ. Զինեմիշեանն Էֆենտիի անուրէնութեամբ։ Կը մտադրեն որ այս անգամ յարատեւութեան յարատեւակէ եւ ազգին օգտակար լինի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Դատաստան ՀԷ Ազգային Էրեսիրեան Էլիսէլը։

Ազգին ամենէն կենսական պէտքը՝ այն է դատարարութիւնը՝ ազգային վիճակի մէջ է մանաւանդ գաւառաց մէջ։

Արդարու ժողովուրդը գրեթէ ամեն տեղ կրմութեան պէտքը ճանչելով զոհողութիւններ ընել սկսած է, բայց դժբաղդաբար զոհողութիւնները չեն ապրիւնաւորիր եւ հետեւանքը պատրանք եղեմ եւ դժուարութիւն է։

Այս վիճակին անյարգար դարմանը պահանջէ։ Ամեն հայ, գաղթականքն սիսեալ մինչեւ ի ծոցն ազգասէր իր խղճին հոգածութեան առարկայ պէտք է ընէ այս ինդիրը, զի ազգին համար՝ այն է ժողովրդեան համար՝ կենաց եւ մահու խնդիր է։

Հետեւեալ նամակը՝ որ Թարգէն գրուած է մեզ, գաւառաց մէջ ազգային կրմութեան վիճակին ամենէն ամենէն ճիշտ նկարագիրն է։

Այրարատ ժողովուրդը՝ տեղ ոչ վարժարանաց թերաւոր մնալուն վրայ կը դանգատի, մինչդեռ տրիչ շատ տեղեր ուսուցչութիւն ընդ անձնէնք կան որ գրեթէ քանա. տասն չունին։ Շատ գրագրներէ նամակներ կազան մեզ՝ վերջինդ եւ ճառատաց հայկարան պատուիրներէ գրուած, որք՝ ժամանակիս հայ խմբագրաց ամանց պէս՝ եւ ոչ իսկ իրենց լեզուն ուղղագրութեամբ ոչ ծանօթութիւն ունին։

1871 յուլիս 30 Թարգ.

. . . խմբագիր։

Ազգի մը յառաջադիմութեան գրքաւոր ասպարներէն մին դիտութիւնն ըլլալը ոգեն շատ փոյ ձերով ապացուցուած եւ մեր Ազգին ալ ծանօթ բլլալն՝ հոս անոր վրայ խօսիլ չենք ուզեր։ Նաեւ չենք ուզեր դիտութեան համար վարժարաններու եւ դպրոցներու անհրաժեշտ ըլլալը հաստատել։

Թէեւ մեր ազգը վարժարաններ եւ դպրոցներ ունի, սակայն բաց ի մէկ քանիներէն՝ մեր ամենուն վիճակը խեղճ եւ ազգին համար անօգուտ է։

Չենք ուզեր այս վիճակին պատճառը։

Պաշտօն մը վարելու համար պաշտօնեայներու հարկաւորութիւն կայ։ իսկ այն պաշտօնը լաւ կերպով կատարելու համար լաւագոյն պաշտօնեայներու հարկաւոր ըլլալը անտարակուսելի ճշմարտութիւն մ՝է։

Դպրոցական պաշտօնը վարելու համար ալ սոնք անհրաժեշտ են։ ափսոս որ անոր կատարելութիւնը փոխանակ փորձառու հոգաբարձներու կամ դատաւորներու յանձնելու, ինքնաբերաբար էֆենտիներու եւ կարգ մը իմաստակներու կը յանձնեն, որոնք դպրոցէն ելլող աշակերտներն՝ անդամ իրենց վարժարաններուն բուն տիպարը կը կրեն։

Խմբագիր, մենք այս նամակին էջերը կ՝ուզէինք ընդարձակութեան եւ գովեստի բառերով լեցուլ, սակայն մեր դպրոցին չէ թէ վարժարաններու բացակայութիւններէ մին՝ այլ անոնց մեծագոյն մասին հետեւողը ըլլալն թէ ասոնց ծանուցման թուականէն ետեւ նոյն էնիքը կրոշ որ եւ է արժեթուղթի կամ մարդկանց անարժէք պիտի համարուին։

Կ. Պոլիս 9/21 օգոստ. 1871

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՈԼԻՍ
ԼՍԱՅԱՐԸ ՈՍՏԱՏԻՒ

14 օգոստ. Էրեքշաբթի իրիկուն	30 31
12 » հինգշաբթի առաւօտ	
բացուեցաւ	30 36
կնոյ	30 28

ԱԶԳԱՅԻՆ

Դատաստան ՀԷ Ազգային Էրեսիրեան Էլիսէլը։

Ազգին ամենէն կենսական պէտքը՝ այն է դատարարութիւնը՝ ազգային վիճակի մէջ է մանաւանդ գաւառաց մէջ։

Արդարու ժողովուրդը գրեթէ ամեն տեղ կրմութեան պէտքը ճանչելով զոհողութիւններ ընել սկսած է, բայց դժբաղդաբար զոհողութիւնները չեն ապրիւնաւորիր եւ հետեւանքը պատրանք եղեմ եւ դժուարութիւն է։

Այս վիճակին անյարգար դարմանը պահանջէ։ Ամեն հայ, գաղթականքն սիսեալ մինչեւ ի ծոցն ազգասէր իր խղճին հոգածութեան առարկայ պէտք է ընէ այս ինդիրը, զի ազգին համար՝ այն է ժողովրդեան համար՝ կենաց եւ մահու խնդիր է։

Հետեւեալ նամակը՝ որ Թարգէն գրուած է մեզ, գաւառաց մէջ ազգային կրմութեան վիճակին ամենէն ամենէն ճիշտ նկարագիրն է։

Այրարատ ժողովուրդը՝ տեղ ոչ վարժարանաց թերաւոր մնալուն վրայ կը դանգատի, մինչդեռ տրիչ շատ տեղեր ուսուցչութիւն ընդ անձնէնք կան որ գրեթէ քանա. տասն չունին։ Շատ գրագրներէ նամակներ կազան մեզ՝ վերջինդ եւ ճառատաց հայկարան պատուիրներէ գրուած, որք՝ ժամանակիս հայ խմբագրաց ամանց պէս՝ եւ ոչ իսկ իրենց լեզուն ուղղագրութեամբ ոչ ծանօթութիւն ունին։

Ինչպէս որ վերը ըսինք պաշտօն մը լաւ կատարելու համար լաւագոյն պաշտօնեաներու կարիութիւն կայ։ արեւմն քննենք մեր վարժարանին պաշտօնէից վիճակը։

Մեր Մամիկոնեան վարժարանը հոգաբարձութիւն մը եւ չորս դպրաւոր վարժապետ ունի։

Թ. . . . հոգաբարձուն՝ իր բուն անուանեալը կոչելու համար «իմաստակ» բառն ալ բաւ մը չենք կրնար դանել։ փոխանակ զի առաջնոյ միջոցը մեր ինքը գրագիտութեան կատարելագոյն մակարդակն եւ ապէսա ոնձ մ՝է, այս պաշտօնին համար իրմէ յարմարագոյն մէկը չըլլալ կերեւակայէ։ այնպէս որ, բոլոր գանգատները ոչինչ հաստատելով իր այս վիճակին մէջ հոգաբարձուի պաշտօնը չարաշնակերպ կը յանձնի, եւ գրագիտ խեղճ վիճակի ենթարկուելուն առաջին պատճառը կ՝ըլլայ։

Տ. Մ. . . . վարժապետին պաշտօնը Գաղղիերէն եւ բարգական գիտութիւն դասաւորելն է։

Գաղղերէնի մասին ինքը իր բերանով շատ անգամ «ես Գաղղիերէն գրել եւ խօսիլ չգիտեմ» բայց աղէկ իմացող մարդիկ կրնամ ինձ ըսելը լաւ է։ բայց մեր կողմէն ասոր վրայ կաւելցնենք թէ, սակայն ինչ դժուարութիւնս գրել մը լաւ կերպով չկրնար թարգմանել։ ինքը Գաղղիերէն քերականութիւն չը գիտնալով դաս կուտայ։ այս ալ սարիչ բան չէ, բայց եթէ պարզ ընթերցանութիւնն պէս տղայոց բաց կարդացնել եւ արխանելով լի իմաստ մարդ ընել։

Բարգականին դասալ։ թէ եւ իր դասախօսութեան երբէք ներկայ գրուած չենք։ սակայն իր դասատեսչութիւնը կարդալով եւ իր դասաւորուած աշակերտներէն մէկ քանին քննելով՝ այս դասին միայն քանի մը հիշեցնելու քարտուած դասախօսներու եւ իր յիշողութեան մասնաւորապէս դրուած, որք՝ ժամանակիս հայ խմբագրաց ամանց պէս՝ եւ ոչ իսկ իրենց լեզուն ուղղագրութեամբ ոչ ծանօթութիւն ունին։

1871 յուլիս 30 Թարգ.

. . . խմբագիր։

Ազգի մը յառաջադիմութեան գրքաւոր ասպարներէն մին դիտութիւնն ըլլալը ոգեն շատ փոյ ձերով ապացուցուած եւ մեր Ազգին ալ ծանօթ բլլալն՝ հոս անոր վրայ խօսիլ չենք ուզեր։ Նաեւ չենք ուզեր դիտութեան համար վարժարաններու եւ դպրոցներու անհրաժեշտ բլլալը հաստատել։

Թէեւ մեր ազգը վարժարաններ եւ դպրոցներ ունի, սակայն բաց ի մէկ քանիներէն՝ մեր ամենուն վիճակը խեղճ եւ ազգին համար անօգուտ է։

Չենք ուզեր այս վիճակին պատճառը։

Պաշտօն մը վարելու համար պաշտօնեայներու հարկաւորութիւն կայ։ իսկ այն պաշտօնը լաւ կերպով կատարելու համար լաւագոյն պաշտօնեայներու հարկաւոր ըլլալը անտարակուսելի ճշմարտութիւն մ՝է։

Դպրոցական պաշտօնը վարելու համար ալ սոնք անհրաժեշտ են։ ափսոս որ անոր կատարելութիւնը փոխանակ փորձառու հոգաբարձներու կամ դատաւորներու յանձնելու, ինքնաբերաբար էֆենտիներու եւ կարգ մը իմաստակներու կը յանձնեն, որոնք դպրոցէն ելլող աշակերտներն՝ անդամ իրենց վարժարաններուն բուն տիպարը կը կրեն։

Խմբագիր, մենք այս նամակին էջերը կ՝ուզէինք ընդարձակութեան եւ գովեստի բառերով լեցուլ, սակայն մեր դպրոցին չէ թէ վարժարաններու բացակայութիւններէ մին՝ այլ անոնց մեծագոյն մասին հետեւողը ըլլալն թէ ասոնց ծանուցման թուականէն ետեւ նոյն էնիքը կրոշ որ եւ է արժեթուղթի կամ մարդկանց անարժէք պիտի համարուին։

Կ. Պոլիս 9/21 օգոստ. 1871

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՈԼԻՍ
ԼՍԱՅԱՐԸ ՈՍՏԱՏԻՒ

14 օգոստ. Էրեքշաբթի իրիկուն	30 31
12 » հինգշաբթի առաւօտ	
բացուեցաւ	30 36
կնոյ	30 28

ԱԶԳԱՅԻՆ

Դատաստան ՀԷ Ազգային Էրեսիրեան Էլիսէլը։

Ազգին ամենէն կենսական պէտքը՝ այն է դատարարութիւնը՝ ազգային վիճակի մէջ է մանաւանդ գաւառաց մէջ։

Արդարու ժողովուրդը գրեթէ ամեն տեղ կրմութեան պէտքը ճանչելով զոհողութիւններ ընել սկսած է, բայց դժբաղդաբար զոհողութիւնները չեն ապրիւնաւորիր եւ հետեւանքը պատրանք եղեմ եւ դժուարութիւն է։

Այս վիճակին անյարգար դարմանը պահանջէ։ Ամեն հայ, գաղթականքն սիսեալ մինչեւ ի ծոցն ազգասէր իր խղճին հոգածութեան առարկայ պէտք է ընէ այս ինդիրը, զի ազգին համար՝ այն է ժողովրդեան համար՝ կենաց եւ մահու խնդիր է։

Հետեւեալ նամակը՝ որ Թարգէն գրուած է մեզ, գաւառաց մէջ ազգային կրմութեան վիճակին ամենէն ամենէն ճիշտ նկարագիրն է։

Այրարատ ժողովուրդը՝ տեղ ոչ վարժարանաց թերաւոր մնալուն վրայ կը դանգատի, մինչդեռ տրիչ շատ տեղեր ուսուցչութիւն ընդ անձնէնք կան որ գրեթէ քանա. տասն չունին։ Շատ գրագրներէ նամակներ կազան մեզ՝ վերջինդ եւ ճառատաց հայկարան պատուիրներէ գրուած, որք՝ ժամանակիս հայ խմբագրաց ամանց պէս՝ եւ ոչ իսկ իրենց լեզուն ուղղագրութեամբ ոչ ծանօթութիւն ունին։

Ինչպէս որ վերը ըսինք պաշտօն մը լաւ կատարելու համար լաւագոյն պաշտօնեաներու կարիութիւն կայ։ արեւմն քննենք մեր վարժարանին պաշտօնէից վիճակը։

Մեր Մամիկոնեան վարժարանը հոգաբարձութիւն մը եւ չորս դպրաւոր վարժապետ ունի։

Թ. . . . հոգաբարձուն՝ իր բուն անուանեալը կոչելու համար «իմաստակ» բառն ալ բաւ մը չենք կրնար դանել։ փոխանակ զի առաջնոյ միջոցը մեր ինքը գրագիտութեան կատարելագոյն մակարդակն եւ ապէսա ոնձ մ՝է, այս պաշտօնին համար իրմէ յարմարագոյն մէկը չըլլալ կերեւակայէ։ այնպէս որ, բոլոր գանգատները ոչինչ հաստատելով իր այս վիճակին մէջ հոգաբարձուի պաշտօնը չարաշնակերպ կը յանձնի, եւ գրագիտ խեղճ վիճակի ենթարկուելուն առաջին պատճառը կ՝ըլլայ։

Տ. Մ. . . . վարժապետին պաշտօնը Գաղղիերէն եւ բարգական գիտութիւն դասաւորելն է։

Գաղղերէնի մասին ինքը իր բերանով շատ անգամ «ես Գաղղիերէն գրել եւ խօսիլ չգիտեմ» բայց աղէկ իմացող մարդիկ կրնամ ինձ ըսելը լաւ է։ բայց մեր կողմէն ասոր վրայ կաւելցնենք թէ, սակայն ինչ դժուարութիւնս գրել մը լաւ կերպով չկրնար թարգմանել։ ինքը Գաղղիերէն քերականութիւն չը գիտնալով դաս կուտայ։ այս ալ սարիչ բան չէ, բայց եթէ պարզ ընթերցանութիւնն պէս տղայոց բաց կարդացնել եւ արխանելով լի իմաստ մարդ ընել։

Բարգականին դասալ։ թէ եւ իր դասախօսութեան երբէք ներկայ գրուած չենք։ սակայն իր դասատեսչութիւնը կարդալով եւ իր դաս տուած աշակերտներէն մէկ քանին քննելով՝ այս դասին միայն քանի մը հիշեցնելու քարտուած դասախօսներու եւ իր յիշողութեան մասնաւորապէս դրուած, որք՝ ժամանակիս հայ խմբագրաց ամանց պէս՝ եւ ոչ իսկ իրենց լեզուն ուղղագրութեամբ ոչ ծանօթութիւն ունին։

Ց. . . . վարժապետ Գ. . . . եանին պաշտօնը իմաստասիրութիւն աշխարհագրութիւն եւ հայկարանութիւն դասաւորել է։

Այս հայկարան վարժապետը աշխարհաբար, լաւ խօսիլ ու գրել չը գիտէր, իսկ գրաբարի մասին իր շարագրութիւնները սիսալներով լի են։

Թուաբանութիւնն դասալ, իր կարողութիւնն ուսուցանելու հաշիւներէ անդին չանցնիր։ իր դասին մէջ պարզ ինդիրները կը լուծէ, եւ սակաւ ինչ դժուարները ալ՝ չատնի կը իմաստ, այսինքն յանխնակատարութեան, եւ պատճառաբանուած բանը այս մարդուն համար չէ, որովհետեւ ինքը ալ չը գիտեր։

Աշխարհագրութեան, որուն դասատուն ալ Ց. . . . վարժապետն է, բայց ոչակերտաց դաս տալու համար առաջ իր դաս առնելու կարօտութիւնը տեսնելով՝ եւ ուրիշ մը դաս առնելը իր անձնասիրութիւնը չը ներելուն, իրիկունը ինքնին կը տրվի եւ աստուծոյն աշակերտաց կը տրվիցնէ, եթէ անով աշակերտները բան մը տրված կրնան ըլլալ։

Բ. . . . վարժապետ Թ. . . . եանն դասը պաշտօնը ժողովրդի առաջին վարժապետութիւնն է։

Այս վարժապետին գիտութիւնը վենեց տասել։ գրեանքով խնդիր մը կատարելու յոր եւ նման ըլլալուն համար բան մը չենք ըսեր։ եւ իր մենակնոցի մը խիստ յարմար վարմունքը տեսնելով չէ թէ վարժապետ մը՝ այլ անուանական մը ըլլալ կը խորհինք

առալ թէ իր հանգիրքը գոնէ լրած եւ թէ ապագային մանկուցին ժամանակն ի զուր վատնելէ խնայած կըլլայ։

Ս. . . վարժարան կ . . . եան, թէ եւ. ազգիանց վարժարանին հայկաբան դասատուն է, որը ժամ մը Մամիկոնեան վարժարանին մէջ տանկիւրէն դաս կուտայ, ինքը շաբաթը թիւն դրելու. ոչ տարաղ. եւ ոչ կատարելութիւն ունենալուն՝ եւ տանկիւրէն ուղղագրութենէ ու բնութագիտութենէ ուրիշ բան մը չը դիտնալուն համար աշակերտաց քամ մինակ բառարանի պաշտան կը վարի։

Խմբագիր ալ դասերդ դուք եւ ձեր ընկերցողներդ թէ մեր ազգային վարժարաններն շատը այս եւ տոնց հեան խնդասակներու ձեռքը մնալով՝ կրնա՞ն ազգին օգուտ մը բնծայել եւ գիտութեան մէջ յառաջադիմութիւն մ՚ընել, ըստ մեզ մեր ազգաց անցուցած պարագայ ժամանակին եւ հոգոյ այն յոյսերուն՝ զոր իրենց զաւակներու ուսումնասիրութենէն կ՚ըսպասեն։ Ի՞նչ էր իրատեսնը մեր ազգայինները, որ միանգամ իրենց ակնարկը դէպ իրենց դաւակաց ուղղի վիճակը դարձնեն, հոն ոգեւորելու մեր ըսածներուն ճշմարտութիւնը, եւ ոգեսի տեսնեն ազգայ խնդիր վիճակը։

* * *

Տրապիզոն 5 Յունուար 1871

. . . Տէր.

Պատվիրաբարանը մարտ 29ի փունջը չէ կարդացած՝ ան չուշ, որ Նազարեանց Գեր Մատթէոս վարդապետը Տրապիզոն կը գրէր Սոնմանագրութիւնը գործադրելու, ինչպէս նաեւ օրինաւոր Առաջնորդ մը ընտրութիւն ընել ապուս Նորին Արժանապատուութիւնն երկու օր առաջ ոգեվարեր նոա հասաւ գալ չարքիս անչուշտ գործել կ՚սկսի եւ արդիւնքն ալ հարկաւորագրաց մէջ կը հրատարակուի։ Առկայն ցաւոք պարի կրնամ որ միշտ Արժ. հայրը բանահան գժուարութիւներ պիտի կրէ գործելու, անոր համար որ Տրապի գործի վիճակը փունջի հրատարակածին հակառակն է բոլորովին։ Դան զի փունջի Նամակագիրը կրսէ թէ չրոդիզոն երկրագործական վիճակներին չէ։ Ի՞նչ կուզէր արդեօք Նամակագիր պարոնը անենալ Տրապիզոնի մէջ։ Կարծեմ, ձեռնկուռք. բրաբար դրութիւն պատանի կը մնանայ։ Բերկրանք ձեռնկուռքին ու. իրար անպատեխ անարդիներ ու այսորուան ապիրեն ձեր ի դրութիւն ձեր ըսելով մեկէն քաշուիլը թողաց կինեն բաներ ոչ վիճակը մանաւանդ Գնոսոսի պէս վիճակ մը՝ որ երբեք չարս ինքնքնաբար ազատելով կը կատարուի։ Տրապիզոնի հարուածները գերեզմանի դատն հասած, օգնութիւն՝ օգնութիւն կը պոռայ։ Իսկ փունջի Նամակագիրը գահանակութիւն կը յայտնէ Տրապիզոնի Ազգ. վիճակին վրայ։ այնպիսին անշուշտ հայու գրիչ ըլլալու չէ։ Չամենար ըսելու թէ գնահատագրութիւնը գործադրելու կարող ազգայինք չատ են եւ բոլոր ժողովրդեան մէջ սէր եւ խաղաղութիւն բաւարարած է։ Ապրիս Գ. Նամակագիրը՝ ոմանք են Սահմանագրութիւնը գործադրելու. կարող ազգայինք՝ այդ բան ան. ձինքդ կրնաս արդեօք Սահմանագրութիւն բառը ճշգիս. հնչիդ կամ անոնց գրիչ եթէ ասուած Սահմանագրութիւնն ոչ ոյն հնաւ անձինք էին. ինչու. մի՞ չեւ ցարդ չի գործադրեցին. հասարակութիւնն մէջէն Սահմանագրութիւն բառը լսուած ատեն որոնք էին բարոյնքը թէ «Սահմանագրութիւնն էր մեր հնդն անիծողը»։ Ոչ՝ ոչ ժողովրդեան մէջ սէր խաղաղութիւն թագաւորած է եղեր. այլ Տրապիզոնի սերը առաւ է զար չարաչ կը ծափեն խանութպանները բայց խաղաղ գեռ չէ հասած։ Լրաւ է որ ոսարաց ազգեւ խաղաղ ըլլար եւ. ազգային յարաձգիմութիւնն եւ միապաս հանար լուսիներն ու անասարութիւնը թագաւորած է։ Ինչ հարցնեմ՝ ինչ կրաւ այն ժողովրդեան՝ որուն գլխոյն քանիցս տանին ու վերբայ կելլայ։ վարժապետաց թիւը տասնէն 3—4ի կիջնայ։ կամ երբեմն բոլորովին կը գոցուի, եկեղեցւոյ մէջ անկարգութիւնք կը տիրեն։ մէկ մարդու երկու կին կը արուի, եւ այլն եւ այլն։ ուստի ձայն հանող բան մը ըսող չի գտնուիր այնքան ժողովրդեան մէջէն . . . կը ցաւիմ որ Պ. Նամակագիրը Տրապիզոնի պատուաւորներ ազգայնոց այս յայտարարութիւնը (բան իր կարծեաց) չէ կրցաւ լսելի ընել տալ Ազգ. Վարչութեան։ գիտ կուգիր խարել այդ պարոնը, Ազգ. Վարչութիւնը։

Վերջին տեղեկութիւն Փունջի եւ Հայրենիքի մէջ Տրապիզոնի Նահատակաց այլ եւ այլ սուտ ու սխալ լուրեր կը տեսնուին, որոնց եթէ պատասխան չի կոյ, պատճառը Փունջի Նամակագրին խաղաղութիւն, գուն հասկցիր անտարբերութիւն, ըստ ինքն է։ Կարդ մ՚անձինք յարմար միջոց գտած են աւտ սխալ ու անճոռնի յուրեր հագցնել լրագրաց։ Հայրենիքի մէջ ալ անցեալները ջաղացպանի ազէկն մը հարար Տրապիզոնի ազանեներուն վրայ գրգարտութիւն մը կընէ։ Արդեօք չեն մտածեր Պ. Նամակագիրները թէ հասարակութիւնն այս գրուածները կարդալով անոնց հաւատք պիտի ընծայէ թէ իրենց վրայ պիտի խնդան։ վասն զի Պ. Նամակագիրներուն ալուսած ամեն տեղեկութիւններն ալ վերէն ի վար քարոզը սատակով գարգտուած են։

Այս առիթ բարեկամաբար խորհուրդ կուտամ փունջի եւ Հայրենիքի արդոյ խմբագրաց որ իրենց հաղորդուած տեղեկութիւնք տեղեկութիւններով իրենց էջերը չի մրոտեն։ Փրուած յոդուածներու էթէ ուշի ուշով կարդան. ինչ արժէք ունենալնին կրնան ճանչնալ։ ԻՍԻԵՆ

. . . Խմբագիր.

Վարժարանիս Մեծ. Խնամակալութեան օգոստոս մէկի նիստին որոշումներէն հետեւեալները խնդրեմ ձեր թերթին մէջ հրատարակել համար, որուն համար կանխաւ շնորհակալութիւնս յայտնելով մնամ յարգանօք Տէրոյդ

1871 օգոստ. 9 Հ. Իսկեան

Խնդրեմ

2. Արցունք բացուի նորէն վերջ ժամանակաւոր բնդունելու համար հետեւեալ պայմաններուն՝ Ա. 10էն մինչեւ 12 տարեկան ըլլալու. Բ. հոգեւորական կարգում ընդունելիին Ա. Պատրաստէն երաշխաւորուած ըլլալու. Գ. Նախապատեհ բնակութեան պիտի ըլլան՝ բան հիմնադրաց կանոնին Պիտիկոյ վիճակէն եղող ազգը եւ մանաւանդ նոյն վիճակէն կարօտ քանանդայից դասակներու, եւ դասարանաց մէջ անխափար միւս աշակերտաց հետ պիտի կրթուին, եւ եւ ապրի 2 տարի այ գան դասարան կարելով Հայրենարարանեանց վերարարեալ ուսմանց մէջ պիտի մարզին։

3. Տնային Ցերտաց երթալու վարժարանը բացանելէն հարը ձգեր, որպէս չի նեղ՝ սկզբնաւորութեան համար պէտք եղած ոնարէնութիւնները իր ներկայութիւնը ըլլան. երկրորդ վարժարանը հարկն կարգադրելով ինչ արկուութիւն ըլլալը հասկցուի. եւ երրորդ՝ իր համբարդութիւնը ուրեմն ուստակոր ըլլայ՝ Եւրոպոյ վարժարաններուն բաց ասենը երթալով։

4. Վարժարանը օգոստ. 1ին բացուի եւ ոչ մանին լրագրաց միջոցաւ։ Անձնեղաց ծանուցուի։

Օգոստոս 1

Ա. Ն. Շահնազարեան

Վարժապետ

Ս. ԵՐԵՎԱՆԵՑՈՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԹԷՔ-ՓՈՓՈՒ

Թագիս կարմէն ընտրեալ Յովհաննէս Էֆէնտի կաթիկոսն վիճակս Երեւանայ Եպիսկոպոս ընտրեալ ժողովս նոր ընտրելի միայն մէկ երեսփոխանի համար հետեւեալ երեք անձանց ցանկը պատրաստուց ի դիւրութիւն ընտրողաց։

Յովհան Էֆէնտի Փոքրագեան
Մինաս » Գալֆանեան
Յարութիւն » Թիւրլեան։

Թագիս Երեսփոխանական ընտրողք կը հրաւիրուին կամ՝ ոչն ցանկէն եւ կամ ընտրելի ըլլալու պայմաններն ունեցող ուրիշ մարդ մէկ անձ տնտնը պարտ թղթի մը վրայ գրելով յառաջ բայ կըլլայ։ վարժապետաց թիւը տասնէն 3—4ի կիջնայ։ կամ երբեմն բոլորովին կը գոցուի, եկեղեցւոյ մէջ անկարգութիւնք կը տիրեն։ մէկ մարդու երկու կին կը արուի, եւ այլն եւ այլն։ ուստի ձայն հանող բան մը ըսող չի գտնուիր այնքան ժողովրդեան մէջէն . . . կը ցաւիմ որ Պ. Նամակագիրը Տրապիզոնի պատուաւորներ ազգայնոց այս յայտարարութիւնը (բան իր կարծեաց) չէ կրցաւ լսելի ընել տալ Ազգ. Վարչութեան։ գիտ կուգիր խարել այդ պարոնը, Ազգ. Վարչութիւնը։

Վերջին տեղեկութիւն Փունջի եւ Հայրենիքի մէջ Տրապիզոնի Նահատակաց այլ եւ այլ սուտ ու սխալ լուրեր կը տեսնուին, որոնց եթէ պատասխան չի կոյ, պատճառը Փունջի Նամակագրին խաղաղութիւն, գուն հասկցիր անտարբերութիւն, ըստ ինքն է։ Կարդ մ՚անձինք յարմար միջոց գտած են սուտ սխալ ու անճոռնի յուրեր հագցնել լրագրաց։ Հայրենիքի մէջ ալ անցեալները ջաղացպանի ազէկն մը հարար Տրապիզոնի ազանեներուն վրայ գրգարտութիւն մը կընէ։ Արդեօք չեն մտածեր Պ. Նամակագիրները թէ հասարակութիւնն այս գրուածները կարդալով անոնց հաւատք պիտի ընծայէ թէ իրենց վրայ պիտի խնդան։ վասն զի Պ. Նամակագիրներուն ալուսած ամեն տեղեկութիւններն ալ վերէն ի վար քարոզը սատակով գարգտուած են։

Այս առիթ բարեկամաբար խորհուրդ կուտամ փունջի եւ Հայրենիքի արդոյ խմբագրաց որ իրենց հաղորդուած տեղեկութիւնք տեղեկութիւններով իրենց էջերը չի մրոտեն։ Փրուած յոդուածներու էթէ ուշի ուշով կարդան. ինչ արժէք ունենալնին կրնան ճանչնալ։ ԻՍԻԵՆ

. . . Խմբագիր.

Վարժարանիս Մեծ. Խնամակալութեան օգոստոս մէկի նիստին որոշումներէն հետեւեալները խնդրեմ ձեր թերթին մէջ հրատարակել համար, որուն համար կանխաւ շնորհակալութիւնս յայտնելով մնամ յարգանօք Տէրոյդ

1871 օգոստ. 9 Հ. Իսկեան

Խնդրեմ

2. Արցունք բացուի նորէն վերջ ժամանակաւոր բնդունելու համար հետեւեալ պայմաններուն՝ Ա. 10էն մինչեւ 12 տարեկան ըլլալու. Բ. հոգեւորական կարգում ընդունելիին Ա. Պատրաստէն երաշխաւորուած ըլլալու. Գ. Նախապատեհ բնակութեան պիտի ըլլան՝ բան հիմնադրաց կանոնին Պիտիկոյ վիճակէն եղող ազգը եւ մանաւանդ նոյն վիճակէն կարօտ քանանդայից դասակներու, եւ դասարանաց մէջ անխափար միւս աշակերտաց հետ պիտի կրթուին, եւ եւ ապրի 2 տարի այ գան դասարան կարելով Հայրենարարանեանց վերարարեալ ուսմանց մէջ պիտի մարզին։

3. Տնային Ցերտաց երթալու վարժարանը բացանելէն հարը ձգեր, որպէս չի նեղ՝ սկզբնաւորութեան համար պէտք եղած ոնարէնութիւնները իր ներկայութիւնը ըլլան. երկրորդ վարժարանը հարկն կարգադրելով ինչ արկուութիւն ըլլալը հասկցուի. եւ երրորդ՝ իր համբարդութիւնը ուրեմն ուստակոր ըլլայ՝ Եւրոպոյ վարժարաններուն բաց ասենը երթալով։

4. Վարժարանը օգոստ. 1ին բացուի եւ ոչ մանին լրագրաց միջոցաւ։ Անձնեղաց ծանուցուի։

Օգոստոս 1

Ա. Ն. Շահնազարեան

Վարժապետ

Ս. ԵՐԵՎԱՆԵՑՈՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԹԷՔ-ՓՈՓՈՒ

Թագիս կարմէն ընտրեալ Յովհաննէս Էֆէնտի կաթիկոսն վիճակս Երեւանայ Եպիսկոպոս ընտրեալ ժողովս նոր ընտրելի միայն մէկ երեսփոխանի համար հետեւեալ երեք անձանց ցանկը պատրաստուց ի դիւրութիւն ընտրողաց։

Յովհան Էֆէնտի Փոքրագեան
Մինաս » Գալֆանեան
Յարութիւն » Թիւրլեան։

Թագիս Երեսփոխանական ընտրողք կը հրաւիրուին կամ՝ ոչն ցանկէն եւ կամ ընտրելի ըլլալու պայմաններն ունեցող ուրիշ մարդ մէկ անձ տնտնը պարտ թղթի մը վրայ գրելով յառաջ

Ջիկայ կիրակէ օգոստոս 15 Ժամը 2 էն մինչեւ. 4 անձամբ բերել Ս. Եկեղեցւոյս խորհրդ արանը, եւ հոն գրուած քուէտուփը ձգել։ Քուէհանումը ճիշդ ժամը 4ու կէսին պիտի ըլլայ։ ուստի ժամը 4ը քառորդ անցնելէն ետեւ քուէ չընդունուիր։

8 օգոստ. 1871 Նախագահ
Քօր-գալու. Լիազորագ. ժողովոյ
Մինաս Տ-Հովանէս

. . . Լիֆնտի.

Լրագրոյդ 1424դ թերթին մէջ ուր Ազգային տարեց ցուցակը հրատարակած էիք, եւ որուն դուռմարը 97225 դուրս էր, քսոյ վերջի ազգին մէջ Խոյատուր Թոմ. գլխասան անուանին տակեւ փոխանակ 73 դրուշ դրուելու 23 դրուշ դրուած է։ Ուստի կարգալեմ որ յառաջիկայ թերթով հրատարակել բարեհաճիք։

11 օգոստ. 1871 Մնաց յարգանօք
Ի Պատրիարքարանի Գանձի Հ. Գէլէնտեան
Հոյոց Դարձկար. Ազգ. ուղղակի
Գաւ—Դարձ. Տրոց

Դիկոմիդիոյ Ազգ. երկսեռ վարժարանաց Ի նպաստ Քանոնիքի հանգանակութիւնն մասնակցողներու անուանց ցանկին՝ հարունակութիւնը։

(Շարունակութիւն Տե՛ս թիւ 1116)

	Քանս. մէջ. դրշ.
Նախընթաց գումարը	6981 /2 40 1/4 90
Աստուածատուր. ազգաց	
Յովհաննէս Հէրպիրեան	4
Մ. Յակոբ եւ Յարութիւն Թոսարիկեան	4
Պաղտասար Նշանեան	10
Արտաշես Նշանեան	10
Դէորգ եւ Յակոբոս գրատուն Մեկրոնի	4
Զաքար Թանկեան	4
Կարապետ Մինասեան	3
Մ. Հարմարեան Պուլղարեան	2
Թագուոր Գիւրջի	3
Մ. Թագուոր Հէնենեան	3
Ոսկան Տ. Պողոսեան	2
Կարապետ Մոմճեան	3
Մ. Թագուոր Տէրի Հաճեան	5
Եփրեմ Աստուածատուրեան	2
Մ. Մինաս Միսխեան	3
Մ. Ալիքսան »	3
Մ. Ղազար Գրատուրեան	6
Յովհաննէս Մոսկոֆեան	3
Թաղուոր Նշանեան	2
Յովհաննէս »	2
Մ. Աբրահամ Նշանեան	3
Կարապետ Պոլսեանի որդիք Մեկրոնի Յակոբ	10
Պիրակոս Սամանդրեան	4
Սերոբէ Ղնկուլեան	2
Մ. Թոփճեան Մ. Տիրիկեր Յարութիւնեան	3
Կարապետ Բաղրճեանի Սարաֆ.	2
Թաղուոր Գիւրջի	3
Մ. Թաղուոր Հէնենեֆեան	3
Յակոբ Տ. Պողոսեան	2
Կարապետ Մոմճեան	3
Մ. Թաղուոր Տէրի Հաճեան	5
Եփրեմ Աստուածատուրեան	2
Մ. Մինաս Միսխեան	3
Մ. Ալիքսան »	3
Մ. Ղազար Գրատուրեան	6
Յովհաննէս Մոսկոֆեան	3
Թաղուոր Նշանեան	2
Յովհաննէս »	2
Մ. Աբրահամ Նշանեան	3
Կարապետ Պոլսեանի որդիք Մեկրոնի Յակոբ	10
Պիրակոս Սամանդրեան	4
Սերոբէ Ղնկուլեան	2
Մ. Թոփճեան Մ. Տիրիկեր Յարութիւնեան	3
Կարապետ Բաղրճեանի Սարաֆ.	2
Թաղուոր Գիւրջի	3
Մ. Թաղուոր Հէնենեֆեան	3
Ոսկան

եւ անգորոյշ բերնին ընդունիլը վասն զի յոնուն արդարութեան հարկադրուած է խարհարդս, փորձարանիս բացման օրը որ ի 17 օգոստոսի, թուշակը չի վճարող որ եւ է ուշակերտ բնաւ չընդունիլ ի վարժարան։

Ուստի եւ այսպիսի դէպքի մը առջեւ չի մնացեալ հանար, մինչեւ ցորդ իրենց թոշակագինը չի վճարող ծնողաց եւ պաշտպանաց հրաւէր կը կարդամ եւ կաղաչեմ որ բարեհաճին օր յառաջ յիշեալ պարարքին վճարել։

9 օգոստ. 1871

Խաչիկ

ՆԵՐԻԷՐՇԷԻ

Ի ՄԵՆ կուգէ յաջողիլ շէքոշ ու 14/26 Օգ-

ԴՈՐՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆԻՆ

Լիքերէնալ Եւրոպի Լնա Պօրին Գլխոյն

ԵՒ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

Ամէնի դուրեան Վսեա. Մուէմտուն Փաշայի

ՓՈԽԱՆՈՐԴՈՒԹ ՆԱԽԱԳԱՀԻ

Վսեա. Սայնոն Փաշա, Վերաքննչական դատ-

ՔԼԹՈՒՐԴՈՒԼՕ ԳԼՈՒԽ, լուսաւոր Խաչ-

տաս

ՄԱՆԱՀՈՂՈՎ ՆԱԻԱՐՇԱԻԱՑ

Պ. Պ. Բանճիրի էֆէնտի Նախագահ.
» » Բաւէ պէյ
» » Պօնալ
» » Պէրտ օղէղ
» » Փավլաքի
» » Հոլլիէյ
» » Ցակոբ էֆէնտի Նորատունկեան
» » Սքալաւան
» » Զկուլթա
» » Զմոյթ
» » Սենէքերիմ էֆէնտի Մանուկեան
» » Քարիան Գլուա
» » Սիլիթիսալի, պարոյր անքամ տար-
պարոյր Հարնաքաղաքէն

ԳԱՆՁԱՊԱՀ ՆԱԻԱՐՇԱԻԱՑ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԳԱՆՁԱՆ

ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ ԵՍԵՐ ՌԷԼԻՔՍ

Բանիսան Գլուա.

Պ. Պ. Ալէն
» » Բաէրիէն
» » Բասաէլ
» » Լ. Լաֆոնթէն
» » Թ. Պ. Մօրթօն
» » Հ. Լաֆոնթէն, քանիսպան
» » Լէյսիր Լատուարա, Հիւրպարար
» » Հ. Մօրթօն
» » Շօվիթ
» » Թոմա

ԱՋԴ

Կը ծանուցուի հասարակութեան որ վերոյիշեալ հանդէսին օրը Ոլիմպոս պարտէզին մուտքը, ուր պատրաստուած է այս առթիւ յատուկացեալ հանդիսատեղին, խուռն պիտի արգիլուի առանց մանաւոր տոմսակի ներկայացեալ անձանց։ Այս տոմսակները մատակարարուելու անդամոց քով միայն կը գտնուին, սակայն պէտք է խնդրուին։

ՕՍԿԱՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ուր է Պէյօ, Նէրսէֆ պուրունու Ն- 82

ՊԱՏՍԻ ԲԱՑՈՒԻ ՕՐԻՈՊԱՅՑ ՀԱՄԱՐ

ՀԻՒՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԸ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻՆ 2 ԻՆ

Այս վարժարանը առ յատկութիւնք ունի՝ որ հոս ուրիշ տեսակ տեսակ դիտութիւններ հետ Ցեռաբանական Դիտութիւն, այսինքն՝ տաշն պահել կամ հաստատել ալ պիտի ուսուցանի։

Օրիորդ մը՝ առ դիտութիւնը ուսանելովը՝ հարկ չէ որ ուսումնարանը պատրաստուած ըլլայ։ այլ ուրոյն հոսանք կոչուելութիւնը տան կրնայ ամենայն ներկայացեալ անձանց։ Այս տոմսակները մատակարարուելու անդամոց քով միայն կը գտնուին, սակայն պէտք է խնդրուին։

Ամենայն տեղեկութեան համար կը պահանջուի ամիսը կէս տակի կանխիկ, եւ դիշերօթիկաց համար տարին 36 ոսկի։ Վեց ամսականը կանխիկ վճարելով։ ՍԻՒՐ Օ-ԼԷՆԷՆ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆՆ
ՀԷՐՃԻՆՈՅ

Ի ՁԵՌԱՑ ՕԳԱՆԵԱՆՑ

կը ծախուի ամեն հոյ դրամատան քով։ Գին 4 ղուրուշ։

ԲԱՌԲ ԵՒ ԽՕՍԱՆՑՈՒԹԻՒՆՔ

ԻՆՆ ԼԵԶՈՒԷ ԹԱԳԿԱՑԵԱԼ.

ՏԱՀԵՐԷՆ—ՀԱՍԵՐԷՆ—ՕՍՆԱԲԷՆ

ՌՈՒՍԵՐԷՆ-ՈՒՎԱՀԵՐԷՆ-ԴԱՂԴԻԵՐԷՆ

ԻՏԱԼԵՐԷՆ-ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ-ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ

ԲԵԱՑ Վ. ՄԻԲԱՑԵԼՈՎ.

ՏԵՏՐԱԿ Ա.

կը ծախուի ամեն հոյ դրամատան քով։ Գին 3 ղահեկան։

ԼԱՄԸՆԷ
ՈՒԸՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՒՑԻՒԹԻՒՆԸ

Թարգմանեալ Ռ. Ե. Գէորգեան

կը ծախուի Դորժատեղը բնակելոյ Եան դրատունները։ Ի վերջին խառն եւ ամէն հայ դրամատան դրամ է։

ԳԱՐՆԱՆ
ՕՐԸԳԻՆԵՐ
ԿԱՄ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱՐԻՒ ԱՍՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՐՄԵՆԱԿ ՀԱՅՈՒՆԵՒ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱՐՈՒԹԻՒՆ

կը ծախուի Պ. Յ. Դանիէլեանի դրատունը։ Ի Զատիկ քաղաքը Եօդուշտ։ գին 4 ղուրուշ։

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ
Ի ՎԵՐԱՑ ԱՄՈՒՍՆԱՑԵԱԼ
ԵՒ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

ԳԻՆԱ,

Ի ԹԱՂԵՈՍ ՄԻՀԷՐԱՏԵԱՆԷ

կը ծախուի ամեն Հայ դրամատան քով գին 60 փարայ։

ՀԻՆ ՁԱՓԱՐԸ ԵՒ ԿՇԵՐԵՆԵՐԸ ԴԱՐԵՐՈՒ ԵՒ ՆՈՐԵՐՆ ԱԼ ՀԱՅԵՐՈՒ ՎԵՐԱԾՈՂ

ՅՈՒՅՑԱԿ

Ամենագիտելի եղանակաւ մը, այսինքն՝ մի միայն բազմապատկութիւն մ'ընելով հին չափերը եւ կշիռները նորերու եւ նորերն ալ հիներու վերածելու յատկացեալ այս գրացակը այս անգամ հայերէն գրելով եւ տառերէն լեզուաւ Պ. Գաբրիէլ Ներլսաղուհի հեղինակա թեամբ ի լոյսն ծագեալ է։

Այս գրացակը Հասարակաց կրթութեան բարձր տանէն հրամանաւ արտադրուած եւ անոր մենաշնորհը զանազան լեզուներու թարգմանելու, իրաւունքն ալ հեղինակին վերապահուած է։

Կը ծախուի ամեն գրատունեաց քով եւ կանուիրեն գլուխը, գին 5 գրշ անկազմ, եւ 8 գրշ աշխարհագրական տախտակի ձեւով կազմուած։—

ԱՋԴ

Նոյր Տարտոր Բարիի երկրորդ հատորը Գոլիս հասած լլլալով, Արգոյ բաժանորդներին կը խնդրուի՝ որ իրենց անդորրագիրը ներկայացնեն Զաքարիաքեղբայր Եօշտաշու թիւ. 10 Տէտէկեանց վաճառատունը, եւ հոնկէ առնեն նոյն հատորը։

ԾՈՒՆԱՒՈՒՅՑՈՒՄՆԵՐ

Լուսիւատոր Լեմատիէ մագը կիւշան փոգոյը նորաշէն տուն մը կայ ծախու՝ ունի երեք սենեակ, ջրհոր եւ փոքրիկ պարտէզ մը։ Ուղղը Գէղյոր Աղասի խանը վերի յարկը 6 մինչ սենեակը Մէրտիէնի Գէորգ ազային հետ պէտք է տեսնուի։

Կայսերական գրատան դիտարանէն հոս մեր 50.000 ոիլ կարգ ղ ցորենին քիլոն 26 գրշ 30 փարայի տուաքարկոյ ղ տնուելով, ասոր վերջնական գնահատութիւնը՝ ի գրած օրուան դրուի հինգշաբթի օրը օգոստոս 12ին՝ ի Տարի Նուրու Ժամը 6ին միջոցները։

Ի սակ յիշեալ ցորենը մատակարարել ուզող վաճառականը կը հրաւիրուին յիշեալ օրը որոշեալ ժամուն յիշեալ տեղը գտնուիլ։

9 օգոստոս 1871

Ի Դուան Իպարատորեան։

Այս լրագիրը չարթիը երեք անգամ կը հրատարակուի, երկշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթի օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են կ. Պոլիս Զինիլի խանը վերի յարկը թիւ 6 Մատիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուց սենեակները։

ԻԶՄԻՐ. Գանիան ազա Տէտէեան.
ՏԻԻՈՒՐԴԻԱ. Թարս ազա տեղերիչ.
ԱՏԱԲԱԶԱՐ. Մնսրոպ ազա Տ. Գէորգեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Կարապետ ազա Թազէսեան.
ԹԷՔԷ ԸՏԱՂ. Համբարձում ազա Քուզուքէզարեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր ազա Իշխանեան
ՍԱՐԻՆ. Կարապետ ազա Զաքարեան.
ՄՕՍԿ. Մկրտիչ ազա Փոթիկեան.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Վարդան Հիլնաթ Սրգաբեան.
ՍԱՄ. Մ. ազա Խաչիկեան.
ՇՈՒՇԱՆ Մկրտիչ ազա Աշճեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողոս ազա Տէր Մարգարեան.
ԵՐԶՆԿԱՑ. Ընթերցասիրաց Թանգարան

Ուրիշ քաղաքներէ տարարարութիւնները ազա սեղիրէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Գ. Ս. ԵՊՓԻՍՅԱՆ.

Կ. ՊՕԼՍՈՅ ԶԻՆՈՒԼԻ ԽԱՆ.
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՈՒՍՈՅ

ԱՌՍՈՒՏԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
12 ՕԳՈՍՏՈՍ
(ՍՍՏԱՆԵԱՆ ԷՆՐԱՑԻ ՀՏՑ 100 ԳՈՒՐՈՒՇԷՆ)

Լոնտրա 3 ամիս գուրուշ 109—109մ։—
Մարսիլիա »

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ
12 ՕԳՈՍՏՈՍ

Անգլ. լիրա	գուրուշ	109.10
Նաբոլէոնաւսկի	»	87.10
Իմպէրիալ ռուս	»	89
Քէբիրմից	»	51.20
Հինգ Ֆրանք	»	—
Հինդուստ	»	103.38
Պլինտ	»	117.30

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 12 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԱՐՄՏԻՒՐ

Յորեն կարմիր	Գլոսարատիա	26	—28
» »	Ալպաղ	26	—30
» »	Պալլիք	26	—28
» »	Պուրկազ	23	—25
» »	Թէքիրտաղ	23	—25
կակուղ	Ալպաղ	24	—27
» »	Պէսարապիա	29	—30
Սիրքա Թունա		24	—27
Յորեն կակուղ	Պուրկազ	20	—24
Վառնա		20—24	
» »	Պալլիք	22 - 26	
Եգիպտացորեն Թունա		16—17	
»	Անատոլ.	16—17	
Դարի Թունա		10—11	
»	Անատոլ.	10—11	

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԽՈԶԱԿ ՁՈՐ

Պուրսա	գուրուշ	30—45
Անատոլու	»	
Բալօս		
Իսմիրէ	»	
Ցսկան		

ԼԱՄՊԱԿ

Կէյրէ	հօխա	9 —
Իզմիր	»	10 —
Վառնա	»	9մ։—
Պարսկաստան	»	7մ։—
Վրաստան	»	7մ։ —

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	հօխա	15մ։—16
» չլուացուած	»	7—8
Ռումելիի լուացուած	»	17—
» չլուացուած	»	7մ։—8մ։
Վրաստան լուացուած	»	10մ։—
» կէր		12 —
» չլուացուած	»	17 —
Ցոպրոնա	»	10 —
Էսկի Շէհիր	»	9 —

ՄԱԶԸ

Պարսկաստան	հօխա	10մ։—
Անատոլու	»	9մ։
Հերմակ	»	—

ՃԷՍՊԻ

Դայսերի Ա. տեսակ	հօխա	19—20
» Բ. »	»	18 —
Լինկիրիս	»	18 —
Թոզատ	»	18մ։—
Ակնէր	»	17 —
Եոզղատ	»	16—17
Զօրում		16—17

ԹԻՖԹԻՔ

Լինկիրիս	հօխա	48 —50
Դատատալոյ	»	48 —50
Պէյրաղաբ	»	48 —50
Զէյրէք	»	48 —50
Վան	»	26 —

ԱՃԽԻ ՄՈՐԹ

Ամասիա	9մ։—10կաոր մէկ	Ս. Լ.
Եոզկատ	» » »	»
Սիվաս	» » »	»
Էրզրում	» » »	»
Գայսէրի	» » »	»

ՁԷԹ

Մուսանիա	հօխա	6մ։—
Այվալը	»	6 —
Սարը	»	9 —
Միտիլի	»	6մ։—
Պզինտ Թոզատի երկրին մէջ		9մ։—10
Յաղէպ Գասթամոնի	հօխա	—
Ակիտն	»	250 —
Քիլիրի	»	24 —
Սուսամ	»	4 —4մ։
Կարատաս Ընտատ	Գիլէ	30 —32
» Բուտէլի	»	—
Մեսուրա Գարսի Բէյտ	»	47 —52

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

	գուրուշ	
Խանվէ Բիւ Ա. տեսակ 100 հօխ.		850—930
« Բ. »	»	
Կէմէն	»	16
Շարբաթ փուչի Անգլ. Կնդ.		260—262
» » Գաղղ.	»	—
» գլուխ Գաղղ.		310—315
Զայ Գէնկօ	հօխան	21 —23
» Բիւրօ ծաղիկ	»	43 —70
Սնաղ (գալայ)	կնդ.	930 —950
Գզպէղ (պէրզէ)	հօխա	9 —9մ։
Լէզակ (չիլիա) Պէնկալա	»	135 —170
» » Մուտրա	»	— —
Զինք տախտ 100 հօխա	Ֆր.	90 —
Նիկաթի ծոգաձեւ		58 —60
» տախտակ		72 —
» թեւեռոյտ		64 —66
Քարֆիլիա		120 —
Բրինձ կաալիոյ 100 Քիլիֆր.		42մ։
Կարագ եղ Աստիոյ	Ֆրշ.	13 —14
Չամիսոր	»	32 —26